

Sport is de spiegel van de maatschappij. De Vlaamse '*way of sport*' is als de Vlaming zelf: bescheiden. Vertrekken Nederlandse sporters naar de Olympische Spelen of de eindronde van een voetbaltoernooi met de rotsvaste ambitie om met lauwerkransen overladen weer huiswaarts te keren, dan wendt de Vlaamse sporter zich wat graag in de rol van underdog. Immers, wie hoog inzet, kan diep vallen. Maar de Vlaamse bescheidenheid weerspiegelt zich helaas ook in de bescheiden oogst op bijvoorbeeld de jongste Olympische Spelen. Waar de Nederlandse overdosis ambitie voor Sydney 2000 uiteindelijk een achtste plaats in het medailleklassement opleverde, bleven de Belgische prestaties beperkt tot twee zilveren en drie bronzen medailles. Toch behoort België in enkele sporten tot de absolute wereldtop, zoals judo, (dames)tennis, biljarten en motorcross. Maar vooral: wielrennen.

Wielrennen

Misschien is Nederland het fietsland bij uitstek, Vlaanderen is het wielerland. Het wielrennen is de nummer één sport in Vlaanderen, de sport van het volk, dé sport. De Vlaamse openbare omroep VRT serveerde in 2001 maar liefst 120 dagen live wielerverslaggeving. En ook in de geschreven pers is het wielrennen prominent aanwezig. Wielrennen is in Vlaanderen heilig. Wil het Belgische voetbal wel eens op de defensieve leest geschoeid zijn, dan geldt dat allerm minst voor het wielrennen. Renners als Frank Vandenbroucke en Ludo Dierckx-sens, mannen die aanvallen en ‘de koers maken’, zijn ondanks de dopingperikelen immens populair. Joop Zoetemelk, de grootste Nederlandse wielrenner ooit, is voor de Vlamingen meteen ook de grootste wielrijder ooit. Joop reed vaak ‘zuinig’, en dat is zoals al gesteld geen mooi woord in de Vlaamse levensbeschouwing. En zeker niet in de wielbeleving. Het zielige zicht van Joop die sterft in het wiel van Eddy Merckx, steekt schril af tegen het trotse fenomeen der Flandriens.

De Flandriens

Getormenteerde ruggen over het stuur gebogen

De blikken op oneindig, het snot voor de ogen

Piepende longen, de brand in het lijf

Benen als lood, morgen zijn ze stijf

Geteisterde spieren smeken om bevrijding

het moreel geselt door, met Flandriense toewijding

Alle wielclichés in één peloton

God, 'k wou dat ik zo afzien kon.

Een gouden bladzijde in de geschiedenis van de internationale wieleroeroering werd geschreven door de Flandriens. De Flandriens waren een ras apart, een fenomeen dat voor eeuwig nostalgische sentimenten in de wielersport zal doen oplaaien. Ze vormden een generatie van noeste dwangarbeiders van de weg die weer, wind en kasseien trotseerden op een pan spek met eieren in plaats van op vloeibaar voedsel uit een tube. Geen *pédaleurs de charme*, maar stoere *Vlaamsche* zonen voor wie Spartaanse zelfkastijding een roeping, en wielrennen geen sport, maar ‘ne stiel’ was. Wilskrachtige rauwdauwers die op het moment dat zelfs ademen pijn deed, nog een tandje bijstaken. Gewoon omdat ze wisten dat het hun tegenstander, die niet over het stalen moreel van de *Homo Flandriensis* beschikte, nog meer zou pijnigen dan henzelf.

Dat haast barbaarse fenomeen werd verpersoonlijkt in wielersporters als Cyriel Van Hauwaert (bijgenaamd ‘De Leeuw van Vlaanderen’), de Waregemse boerenzoon Briek Schotte en de Antwerpse analfabeet Stan Ockers. En het kende zijn ultieme eerbetoon in zijn laatste generatie échte Flandriens, met *mannen* als Herman Van Springel, André Poppe, Rik Van Looy, Freddy Maertens, Walter Godefroot, Roger De Vlaeminck, Jempi Monseré en natuurlijk Eddy Merckx. En niet te vergeten: het wielergeslacht Planckaert, met de markante broers Walter, Willy en Eddy. En met hun Moeder Gusta, de oermoeder van de *Vlaamsche* wielersport, die bij haar overlijden in 2001 de wielersportende natie in rouw dompelde.

Maar waarom bracht uitgerekend dat kleine Vlaanderen zo’n karrevracht grote wielersporters voort? Het lijkt een van de grote mysteries van de sport te zijn. Voor wielersportprofessor Martin Ros is het dat niet. Volgens zijn wielersportbijbel, met de toepasse-

lijke titel *Heldenlevens*, ligt de zware stempel die de katholieke Kerk op het godvrezende Vlaanderen drukte, aan de oorsprong van de Vlaamse successen. Zo werd van elke pastoor verwacht dat hij in zijn parochie de wielersport zou promoten, waardoor er overal katholieke wielerverenigingen ontstonden. Ter beteugeling der vleselijke lusten. De filosofie erachter was simpel: wie een dag in het zadel had afgezien, zou 's avonds het buurmeisje met rust laten of de handjes boven de lakens houden. Het waren eenvoudige tijden toen in Vlaanderen. Tijden waarin de wil van de Kerk wet was.

De katholieke ban op het onderbuikse viel bij het Vlaamse *wielerheir* in vruchtbare aarde. Bestaat er in voetbalkringen een taboe op seks voor de wedstrijd, dan besloeg volgens de overlevering bij heel wat Flandriens de seksuele geheelonthouding een heel wielerseizoen. En dat alles gericht op dat heilige doel: hard blijven, geconcentreerd, en winnen.

Winnaars kennen volgens het spreekwoord geen pijn. De Flandriense winnaars blijktbaar ook geen lustgevoelens.

'Hoe meer ik afzag, des te beter ik ging rijden.'

'Flandrien' Jan Adriaensens

De Ronde van Vlaanderen

Wat voor Nederlanders de Elfstedentocht is, is voor Vlamingen De Ronde van Vlaanderen. Meer dan gewoon sport, maar een cultuurmonument dat ook de harten van wielersporters sneller doet slaan. De parel aan de kroon van de Vlaamse wielersport vertrekt jaarlijks vanuit het Westvlaamse Brugge. Het oude stadscentrum van *Brugge die Scone* is door UNESCO uitgeroepen tot cultureel werelderfgoed, en eigenlijk zou de Ronde van Vlaanderen die status ook moeten krijgen. Op het

parcours, dat zo'n 270 kilometer lang door het intens mooie Vlaamse landschap kronkelt, drommen elk jaar bijna een miljoen Vlamingen samen. De wielergekte is vergelijkbaar met de jaarlijkse aanval van oranjekeorts op de flanken van Alpe d'Huez. Werd De Ronde van Vlaanderen niet op een zondag gereden, zou het land er massaal een vrije dag voor nemen. Of beter: voor krijgen. Op beklimmingen zoals de Knokteberg, de Paterberg en de Oude Kwaremont klauteren de renners tussen dikke hagen van wielermaffe Vlamingen door. De scherpe kasseien en de nijldige hellingen van de Muur van Geeraardsbbergen en de Bosberg moeten in de finale de jongens van de mannen scheiden. Waarna aan het einde de Hallebaan in Meerbeke is wat de Via Roma voor Milaan-Sanremo en de Velodroom voor Parijs-Roubaix zijn: de Vlaming die hier wint, is voor eeuwig een volksheld.

Tijdens de Elfstedentocht starten de amateurs uren na de grote jongens, bij de Ronde van Vlaanderen doen ze dat de dag tevoren. De zaterdag voor De Ronde vertrekken vele duizenden kleine Vlaamse volksheldjes voor hun eigen Ronde van Vlaanderen. Vanuit heel Vlaanderen zakken wielersportclubs die dag naar het parcours van De Ronde af voor hun eigen anonieme dagje wielersport. Nog altijd heeft zowat elke parochie in Vlaanderen haar eigen clubje wielersporters. Clubs die luisteren naar ronkende namen als 'Moed en Volharding' of 'Willen is Kunnen', of verwijzen naar hun streek van afkomst zoals 'De Rupelsporters' of 'De Leiesporters'. Begin 2002 werd in de gemeente Reet zowaar WC (Wielersport Club) De Reetsporters opgericht. Maar omdat al snel bleek dat er reeds een vereniging met een soortgelijke naam bestond, werd de club tussen pot en pint herdoopt tot De Reetzwetters.

'Dat is Vlaanderen, hé.'

Reactie van de Nederlandse wielrenner Tristan Hoffman na de Ronde van Vlaanderen 2001. Na een valpartij werd hij naar het ziekenhuis afgevoerd, waar hij op de operatietafel wel erg lang op de dokter moest wachten. Die was naar de finale van De Ronde van Vlaanderen aan het kijken...

Voetbal

Nederland is een trotse voetbalnatie. Als (als...) het Nederlandse elftal zich aandient op een Europees of Mondiaal eindtoernooi, hebben ze de finale en liefst het winnen daarvan voor ogen. Maar wie hoog inzet, kan diep vallen. Vooral als er op zo'n toernooi strafschoppen moeten worden genomen. De Belgische nationale voetbalploeg de Rode Duivels vertrekt, meer dan in elke andere sport, naar een toernooi als underdog. Dat is niet alleen – typisch Vlaams – bescheiden, het is ook slim: door de verwachtingen niet te hoog te stellen, kan het resultaat nooit tegenvallen. En als je toch wint, ben je de dubbele held. Maar ook voor de Rode Duivels wordt voor één match de lat steevast op het allerhoogste gelegd. Die match is er geen alternatief voor winnen, en wordt de bescheidenheid opzij geschoven voor rauwe overwinningsdrang. De match tegen Nederland...

De Derby der Lage Landen

Of je van voetbal houdt of niet, als Vlaming kun je niet om 'De Derby der Lage Landen' heen. In de weken voor De Derby bouwt de spanning zich op, en is het voor Nederlanders net iets minder aangenaam dan gewoonlijk toeven in Vlaanderen. Wat Nederlanders als van nature tegen Die Manschaft hebben, hebben Vlamingen tegen Oranje. Het is een mix van afgunst, afkeer, frustratie en sportieve rivaliteit. De Derby der Lage Landen is voor de Vlamingen altijd een beetje oorlog. Wat voor Nederlanders Lothar Matheus, Andy Möller en Stefan Effenberg betekenen, zijn voor de Vlamingen Patrick Kluivert, Edgar Davids en de De Boertjes. De vleesgeworden